

Finansiella instrument är alla typer av instrument som är avsedda för handel på värdepappersmarknaden. Dessa kan delas in i komplexa och icke komplexa instrument. Innan du handlar med ett finansiellt instrument är vi skyldiga att försäkra oss om att du har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att förstå egenskaperna och riskerna med instrumentet. Nedan hittar du information om de viktigaste egenskaperna och riskerna hos en typ av instrument som du visat intresse för. Om du inte har tillräcklig kunskap och erfarenhet är vår rekommendation att du inte handlar med detta instrument.

Introduktion

En aktieoption är ett så kallat derivatinstrument, vars värde är kopplat till utvecklingen för en underliggande aktie eller ett aktieindex. Aktieoptioner kan användas för att spekulera i en upp- eller nedgång för en specifik aktie eller ett aktieindex, men även för att skydda ett befintligt aktieinnehav mot en kursnedgång eller för att låsa in vinster. Aktieoptioner klassas som komplexa finansiella instrument.

Kännetecknande för optioner är att de har en fastställd löptid och att de är kopplade till händelser eller förutsättningar vid en specifik tidpunkt eller tidsperiod i framtiden. Aktieoptionens värde baseras på den underliggande aktien eller aktieindexet, men kan också påverkas av andra faktorer, såsom återstående löptid, förändringar i räntenivåer och volatiliteten (kursrörligheten) i underliggande tillgång.

Användningen av derivatinstrument såsom aktieoptioner bygger på en viss förväntan om hur priset på den underliggande tillgången kommer att utvecklas under en viss tidsperiod. Optioner ger möjlighet till avkastning oavsett om börsen stiger, faller eller står stilla. Allt beror på vilken strategi man valt och hur man tror att marknaden ska utvecklas.

Derivatinstrument kräver mindre kapital än att investera direkt i den underliggande tillgången. Den potentiella avkastningen för ett derivatinstrument är ofta högre än den potentiella avkastningen för den underliggande tillgången, men risken är också betydligt högre att investeringen förlorar i värde, eller blir värdelös.

Vid utfärdande av optioner krävs att du kan ställa säkerheter. I takt med att priset på den underliggande tillgången eller volatiliteten förändras kan även kravet på säkerhet ändras.

Olika derivatinstrument skiljer sig åt när det gäller risknivå och vad som påverkar det ekonomiska utfallet. Därför är det viktigt att du förstår vad som gäller för just det instrument du ska handla med.

Så fungerar aktieoptioner

En aktieoption är ett avtal mellan två parter som ger köparen (innehavaren) rätten att köpa (köpoption) eller sälja (säljoption) underliggande aktie till en förutbestämd kurs (lösenpris) under en bestämd tidsperiod eller tidpunkt (senast på slutdagen). För rättigheten betalar köparen av optionen en premie till säljaren. Köparen kan maximalt förlora den betalda premien.

Om den underliggande aktiekursen på slutdagen skulle vara lägre än eller lika med lösenpriset (köpoption) respektive högre än eller lika med lösenpriset (säljoption) förfaller optionen värdelös och hela det investerade kapitalet går förlorat.

Säljaren (utfärdaren) av en aktieoption har skyldigheten att sälja (köpoption) respektive köpa (säljoption) underliggande aktie till en förutbestämd kurs under en bestämd tidsperiod eller tidpunkt (senast på slutdagen). Utfärdar du en option får du alltid behålla premien men din vinst kan aldrig bli större än så. Förlusten kan däremot bli betydande, eftersom du har en skyldighet att sälja (köpoption) respektive köpa (säljoption) aktierna till lösenpriset om den underliggande aktiekursen på slutdagen skulle vara högre (köpoption) respektive lägre (säljoption) än lösenpriset. I vissa fall kan förlusten potentiellt bli obegränsad.

En aktieindexoption har samma underliggande struktur och funktion som en aktieoption, med skillnaden att inget underliggande värdepapper levereras. För aktieindexoptioner som har ett värde på förfalldagen ska mellanskillnaden mellan indexnivån och lösenpriset avräknas kontant.

Optioner kan kombineras med varandra för att öka eller minska risken i utfallet och optioner kan också kombineras med terminer.

För vem passar aktieoptioner?

Aktieoptioner passar den som vill spekulera i en upp- eller nedgång för en specifik aktie, men även den som vill skydda sitt innehav mot en kursnedgång i den specifika aktien.

Aktieindexoptioner passar den som istället vill spekulera i en upp- eller nedgång för ett specifikt aktieindex, eller den som vill skydda en portfölj för upp- eller nedgång.

Handel med aktieoptioner

Aktieoptioner handlas på en reglerad marknad/börs med ett fastställt regelverk. För att kunna handla med aktieoptioner behöver du en depå och ett likvidkonto. Du måste också teckna ett derivathandelsavtal OMX, vilket du gör genom SEB.

Olika typer av optioner

Standardiserade optioner handlas i Sverige på Nasdaq OMX (Stockholmsbörsen). De är standardiserade när det gäller underliggande tillgång, mängd, löptid och lösenpris och kan lösas när som helst under optionens löptid. De flesta aktieoptioner som handlas via SEB är av typen standardiserade optioner.

OTC-optioner handlas mellan två eller flera parter som själva bestämmer alla villkor. Det kan betyda avvikande lösenpris, underliggande instrument, lösenstid med mera.

Teckningsoptioner ges oftast ut av ett aktiebolag tillsammans med ett skuldebrev. Ägaren av en teckningsoption har rätt att teckna nya aktier under vissa perioder. Antalet aktier som får köpas bestäms av villkoren för teckningsoptionen.

Risk

När det gäller optioner innefattar begreppet risk sannolikheten för att optionen ska minska i värde. En högre risk medför ofta större möjlighet till en hög avkastning, men ökar samtidigt risken för att förlora pengar.

Risken kan variera mycket kraftigt mellan olika derivat och olika kombinationer av dessa. Aktieoptioner kan användas för att undvika den risk som ligger i en framtida aktiekursförändring, men också för spekulation med målet att öka värdet i investeringen. Väljer du att använda aktieoptioner i spekulativt syfte tar du en högre risk.

Köparen av en option kan maximalt förlora den betalda premien. För utfärdaren av en option kan förlusten däremot bli obegränsad. Kursrörelserna kan vara större för optionen än för den underliggande tillgången.

Observera att aktieoptioner kan handlas fram till att instrumentet förfaller. En eventuell förlust kan på så sätt begränsas och instrumentet kan även stängas under perioden för att ta hem vinst.

Kostnader

När du handlar med aktieoptioner betalar du ett kurtage som beräknas på det investerade beloppet. Du betalar också en clearingavgift, både till Nasdaq OMX och till SEB, som beräknas på det investerade beloppet med en minimi- respektive maxnivå per optionskontrakt. Vid lösen av svenska optioner handlade via Nasdaq OMX betalar du samma kurtage som vid en vanlig aktieaffär. Vid lösen av utländska optioner tillkommer ytterligare avgifter.

i Tänk på att:

- Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på finansiella instrument kan både öka och minska och det är inte säkert att du får tillbaka hela det investerade kapitalet.
- För att handla med dessa instrument ska du själv sätta dig in i de avtal och villkor som gäller för handel med finansiella instrument. Vilket avtal som tillämpas beror på vilket instrument du ska handla i.
- Vissa instrument förutsätter att du är skyldig att leverera betalningar i framtiden. Det är viktigt att du har beredskap att möta dina åtaganden.
- Kontrollera uppgifterna på avräkningsnotan samt annan rapportering kring dina innehav och reklamera omgående eventuella fel.
- Beakta löpande värdeförändringen på dina innehav och positioner.
- Du är själv ansvarig för att vidta de åtgärder som krävs för att minska risken för förluster.
- Be alltid om kompletterande marknadsföringsmaterial eller ytterligare information som närmare beskriver det finansiella instrument som du är intresserad av.

Erfarenhetsfrågor

Hur lång erfarenhet har du av att använda denna typ av instrument?

- Ingen erfarenhet
 Under 1 år
 1 till 5 år
 Mer än 5 år

Vilket är det genomsnittliga beloppet för dina affärer i denna typ av instrument?

- Upp till 50 000
 Upp till 100 000
 Upp till 250 000
 Upp till 500 000
 Över 500 000

Ungefär hur många affärer per år har du gjort i denna typ av instrument?

- Upp till 2
 Upp till 5
 Upp till 10
 Fler än 10

Kunskapsfrågor

1. Om du köper en option så...

- A) ... betalar du en premie
B) ... får du en premie
C) ... varken köpare eller säljare betalar eller erhåller en premie

2. Om du köper en köption så...

- A) ... har du rätten att köpa underliggande aktier till förutbestämt pris
B) ... är du skyldig att köpa underliggande aktier till förutbestämt pris
C) ... är du skyldig att sälja underliggande aktier till förutbestämt pris

3. Om du utfärdar en säljoption så...

- A) ... har du rätten att köpa underliggande aktier till förutbestämt pris
B) ... är du skyldig att köpa underliggande aktier till förutbestämt pris
C) ... är du skyldig att sälja underliggande aktier till förutbestämt pris

4. Om du utfärdar en option så...

- A) ... kan du maximalt förlora den betalda premien
B) ... kan förlusten bli obegränsad
C) ... kan du maximalt förlora den erhållna premien

5. Om du köper en standardiserad svensk aktieoption så...

- A) ... kan du bara lösa optionen på dess slutdag
B) ... kan du bara bli löst på optionen på dess slutdag
C) ... kan du lösa optionen när som helst under optionens löptid

6. Om underliggande aktiekurs på slutdagen är lägre än lösenpriset på en köption så...

- A) ... måste säljaren köpa aktierna till lösenpriset
B) ... förfaller optionen värdelös
C) ... måste köparen köpa aktierna till lösenpriset

7. När kan du vara skyldig att ställa säkerhet?

- A) När du köper en option
B) Både när du köper och utfärdar en option
C) När du utfärdar en option